

חג הפסח או חג המצות / הרב מנשה וינר

יציאת מצרים היתה בתאריך שמורכב להבינו. הכל התחיל בי"ד בין הערביים - (הקרבת קרבן הפסח) עד חצות הלילה ואז נהיה בוקר. למעשה השתבשו כל סדרי הזמנים, ולכן מסובך להגדיר מתי זה "ממחרת הפסח". בשלב מסוים מסתיים חג הפסח ומתחיל חג המצות (יש חפיפה מסוימת בין הזמנים).

לכן בפסוק אמנם נאמר שלכאורה לאחר הקרבת קרבן הפסח (ז') "ופנית בבוקר והלכת לאוהלך" - מפני שחג הפסח נגמר. אך הלכה למעשה זה לא כך מכיוון שעדיין יש את חג המצות. לכן בירידה למציאות אנו דורשים את הפסוקים ועושים סדר בזמנים.

העניין המיוחד של ליל הפסח מתואר בזכריה גם על הגאולה (י"ד, ז'): "הֲיֵהָ יוֹם אֶחָד הוּא יִדְעֵה לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהֵיחָה לְעֵת עֶרֶב יֵהֵיחָ אוֹר". יש פסיחה מיוחדת מעל משוכת הזמן.

הפסוק שהגמרא מביאה (שמות י"ב, י"ח) "בְּרֵאשֵׁן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב" קשה גם מבחינה לשונית. מדוע התורה לא כותבת ט"ו אלא י"ד בערב?

הפסוק ממשיך "עד יום האחד ועשרים לחודש בערב" - האם אנו לא יכולים לחשב לבד כמה זה שבעה ימים?

אלא שהתורה לא רוצה שנתבלבל. ישנו כאן עירוב של שני חגים כפי שמופיע בפסוק הקודם: "ושמרתם את המצות" שזה בחינת חג המצות - "כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים" שזה בחינת חג הפסח.

יש בחינת חג פסח שמתחיל בי"ד ביום. ומאידך יש הוא אמינא שחג המצות יתחיל רק ביום למחרת. אם כן הלימוד מהפסוק "בראשון" הוא לכאורה לאו דווקא מילולי - אלא מיישב את הסתירה בין הפסוקים (חג הפסח - חג המצות) ומכאן ש"ביום הראשון" הוא י"ד.

יהי רצון שנוכח לגאולה שלימה במהרה בימינו ויתקיים בנו הכתוב (ישעיה ס', י"ט): "לֹא יֵהֵיחָ לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם וְלַגֵּה הַיָּרֵחַ לָאֵיר לָךְ וְהֵיחָ לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם וְאֵלֶיךָ לְתַפְאֲרָתְךָ".

מתוך שיעור של הרב שהועבר בתאריך כ"ב באדר תשס"ד. השיעור המלא נמצא באתר הישיבה.

ישנו בלבול שעלול להגיע מלימוד הפסוקים בעניין מועד היציאה ממצרים.

בספר שמות (י"ב, מ"א-נ"א) משמע שעם ישראל יצא ממצרים ביום. את הפסוק היוצא דופן (מ"ב) "לֵיל שְׁמֵרִים הוּא לֵה' לְהוֹצִיאֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם", ניתן להסביר בכך שהלילה היה ליל שימורים, ובעקבותיו יצאו ביום.

בספר דברים (ט"ז, א'-ו') משמע שהעם יצא בלילה. את הפסוק היוצא דופן (ג') "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם", ניתן לפרש כך ש"יום" הכוונה ל"יממה" (אך ישנו קושי לפרש זאת על המקומות שכתוב בהם "בעצם היום הזה").

אף לפירוש זה מתעוררת קושיא רצינית, כאשר ה' מצווה את בני ישראל בספר שמות (י"ב, כ"ב) "וְאָתָם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר". מהפסוק משמע שלא יתכן שבני ישראל יצאו בלילה.

בספר ויקרא (כ"ג, ה'-ו') נאמר: "בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבִים פֶּסַח", ו"בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת". ישנה כאן סתירה חזיתית - האם פסח הוא בי"ד בין הערביים או בט"ו ביום?

בספר במדבר (כ"ח, ט"ז-י"ז) שוב מופיעה אותה סתירה. ואף בספר דברים (ט"ז, ז') ישנו עניין מוזר: "וּבְשַׁלְשֶׁת יָמִים בְּבֹקֶר וְהִלַּכְתָּ לְאֹהֲלֶיךָ" - זהו, נגמר פסח? אין איסור תחומין? הרי זה יום טוב!

על כן דורש הספרי "לבוקרו של שני" (מובא ברש"י). דהיינו, לאחר שהזכרנו כבר בוקר אחד בפסוק ד' באנו לדבר כעת על בוקר ט"ו. האם זה הפשט העולה מהפסוקים? מדוע אם כן התורה כתבה את הדברים בצורה כזאת?

כך גם בעניין אכילת מצה. בפסוק ח' נאמר: "שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת" - ומה עם היום השביעי? "וביום השביעי עֲצַרְתָּ לֵה' אֶ-לֶהֵיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה". והרי בפסוק ג' כתוב: "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עִלְיוֹ מַצּוֹת".

אלא יש לומר שישנם שני חגים נפרדים - חג הפסח וחג המצות. חג המצות זמנו שבעת ימים, מתחיל בט"ו ומסתיים בכ"א. חג הפסח שונה, אך ההגדרה שלו יותר מורכבת.

חג הפסח נחגג על יציאת מצרים - ועיקרו הקרבת קרבן הפסח.

פינת הילדים

חשינות חיפוש בפרשה וברש"י
 (לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

רמזים כמנוח הכא...

- מדוע כתוב כמה פעמים שאש התמיד תוקד על המזבח?
- מי מקריב קרבן תודה?
- מה הנס בהתקלות העדה בפתח אהל מועד?

"הליכה לקראת הדבר מהווה ביטוי של דבקות למדריגתו ולמעלתו. על כן שבת שלפני יציאת מצרים מבטאת דרגה עליונה בהליכה לקראת גדולת יציאת מצרים, שהייתה מלווה בניסים ובנפלאות, והיא ביטוי לשלב יותר עליון שיתגלה בעתיד"

(מתוך שיעורו של הרב עוזי קלכהיים זצ"ל לשבת הגדול, מובא באתר "ישיבה")

